

NEW YORK (Zenit.org).- Nh ng b ph n m i đ c m ra g n đây t Văn kh M t c a Tòa thánh Vatican ti t l cho th y r ng Đ c giáo hoàng Piô XII đã không ch c u s ng hàng ngàn ng i Do thái, mà còn c u v t c di s n c a h , kh i ch đ Qu c xã.

Đ c giáo hoàng Piô XII

Hôm th Ba v a qua, c quan Pave the Way Foundation t ng trình r ng các nhà nghiên c u c a t ch c này đã tìm đ c nh ng tài li u “r t quan tr ng.”

Ông Michael Hesemann, m t s gia Đ c, đ i di n cho t ch c nói trên, trong khi nghiên c u các tài li u trong văn kh Tòa thánh đã tìm th y m t lá th c a H ng y Eugenio Pacelli, sau này tr thành Giáo hoàng Piô XII, g i dĩ ngày 30 tháng 11 năm 1938, ch ba tu n l sau đêm hành quy t ng i Do thái Kristallnacht (*).

Lá th này đ c g i đ n các tòa s th n và các phái b Tòa thánh cũng nh 61 giám m c. Trong th H ng y Pacelli yêu c u c p 200 ngàn gi y nh p c nh (visa) cho “nh ng ng i Công giáo không ph i g c Aryan”. Ch m t tháng sau đó, t c là vào ngày 9 tháng giêng, ngài l i g i dĩ thêm ba lá th n a.

Hesemann gi i thích r ng trong th H ng y Pacelli đã dùng nh ng t ng nh “nh ng ng i Do thái c i đ o” và “nh ng ng i Công giáo không ph i g c Aryan” h u nh đ che đ u không cho ch đ Qu c xã bi t k ho ch th c s c a Tòa thánh.

Vào th i gian đó, theo hi p đ nh năm 1933, n c Đ c cho phép Tòa thánh đ c tr giúp cho nh ng ng i đ c coi là “Công giáo không ph i g c Aryan”.

Ông nói thêm là H ng y Pacelli trong lá th c a ngài đã đ c bi t yêu c u: “Nên chú ý cung c p n i ch n n náu đ h b o toàn phúc l i tâm linh và b o v l nghi tôn giáo, phong t c và

truy n th ng c a mình.”

Bách h i

B n thông cáo gi i thích r ng n i dung lá th d ng nh đ c p đ n m t nhóm khác, không ph i là nh ng ng i Do thái đã c i đ o, nh ng ng i mà, sau khi r a t i “đã tr thành nh ng ng i Công giáo bình th ng” nh ng không có đ c “ch an toàn, phong t c, hay truy n th ng c a riêng mình.”

H n n a, nhi u v giám m c đã đáp ng l i yêu c u c a H ng y Pacelli, và các tài li u cho th y các v này đã đ c p đ n vi c tr giúp cho “nh ng ng i Do thái b bách h i” ch không ph i là “nh ng ng i Do thái đã tr l i đ o” hay “nh ng ng i Công giáo không thu c g c Aryan”.

Ông Matteo Luigi Napolitano, là giáo s khoa h c chính tr t i tr ng Đ i h c Urbino (Ý), cho thông t n xã Zenit bi t r ng m t trong nh ng lá th ngày 9 tháng giêng năm 1939 l i có n i dung rõ ràng h n n a.

Theo v h c gi này thì lá th đó cũng đ c g i đ n h n 60 giám m c, và các ch th trong th , vi t b ng ti ng Latinh “cho th y không còn chút nghi ng nào v ý đ nh c a Tòa thánh và v ý nghĩ c a H ng y Eugenio Pacelli.”

Lá th vi t nh sau: “Đ ng ch tham gia vào vi c c u v t ng i Do thái không thôi, mà cũng còn các nguy n đ ng, các trung tâm văn hóa và t t c nh ng gì liên quan đ n đ c tin c a h : nh các cu n sách chép Ngũ th (Torah), các th vi n, các trung tâm văn hóa v.v..”

Ông gi i thích đây là đi m quan tr ng, b i vì nhi u s gia ch công nh n các n l c c a Piô XII trong vi c c u giúp nh ng ng i Do thái đã tr l i theo đ o Công giáo, nh ng nh ng b ng ch ng đ đây d ng nh v nên m t hình nh khác:

“B i vì nhi u ng i ch trích tri u đ i giáo hoàng này còn ch a ch p nh n m i đ e d a đã đ c

ch ng minh là có th t c a ch đ Qu c xã ch ng l i Qu c gia Vatican và tr c ti p đ n sinh m ng c a Giáo hoàng Piô XII, nên d ng nh h không hi u r ng đã có m t nhu c u che đ u khi Tòa thánh g i đi nh ng ch th truy n mi ng ho c đ c mã hóa.

“Trong nhi u tr ng h p các s gia không bi t đ n ngôn ngữ đ c áo c a Vatican, đôi lúc đã dùng c ng Latinh đ di n t nh ng ý nghĩa n tàng kín áo trong nh ng l i yêu c u này.”

“Nh ng t ng nh “ng i Công giáo không ph i g c Aryan”, “nh ng ng i không ph i g c Aryan”, và “nh ng ng i Công giáo Do thái”, t t c đ u th c ra có nghĩa là ng i Do thái nói chung” đ c m t hóa nh th đ “n u các tài li u này b ti t l s không gây ra nghi ng , b i vì th a c ký năm 1933 đã đ c bi t cho phép b o v nh ng ng i Do thái đã tr l i theo Kitô giáo.”

Lo i tr nh ng ch ng ng i

T ng giám đ c c a T ch c Pave the Way Foundation, ông Gary Krupp, nh n m nh đ n s m ng “xác đ nh và lo i tr nh ng ch ng ng i không có tính cách th n h c gi a các tôn giáo”, ch ng h n nh nh ng đ i u trái ng c liên quan đ n tri u đ i giáo hoàng Piô XII trong th chi n II.

Ông nói: D i ánh sáng đó, t ch c ti n hành m t “đ án truy t m tài li u v th i k chi n tranh đ đ a ra công lu n càng nhi u càng t t nh ng tài li u và nh ng l i ch ng c a nh ng ng i tai nghe m t th y, nh m đ a s th t ra ngoài ánh sáng.”

Ông Elliot Hershberg, ch t ch c a Pave the Way Foundation tuyên b r ng t ch c c a ông “s ti p t c ti t l càng nhi u tài li u càng t t, b i vì t t c nh ng gì chúng ta đã khám phá đ c cho đ n nay d ng nh cho th y r ng nh ng quan ni m tiêu c c v Giáo hoàng Piô XII đ u sai l c.”

T ch c đã có h n 40 ngàn trang tài li u trên trang m ng c a mình, cùng v i nh ng video nhân ch ng, s n sàng cho công chúng truy c p đ nghiên c u.

Hershberg kh ng đ nh: “Chúng tôi cũng tin là nhi u ng i Do thái thành công trong vi c r i b châu Âu đã không h có ý nghĩ r ng s dĩ h có đ c các visa và gi y thông hành là nh nh ng n l c c a Tòa thánh.”

Tác gi cu n "Hitler, the War and the Pope (Hitler, Chi n tranh và Giáo hoàng)", ông Ronald Rychlak, công nh n r ng s khám phá này c a t ch c Pave the Way Foundation là “m t s xác nh n khác n a” v “các vi c nhân ái c a Giáo hoàng Piô XII và Giáo h i Công giáo.”

Ông nói: “ Khía c nh quan tr ng c a tài li u này ch ng t cho th y nh ng đ i u nhi u ng i chúng ta đã nói ngay t đ u: Các n l c có v nh đã đ c ch th đ b o v ch riêng nh ng ng i Do thái c i đ o không thôi, th c ra đã b o v đ c ng i Do thái nói chung, b t k h có tr l i theo đ o hay không.”

(* *Kristallnacht*: Nguyên ng t ng Đ c có nghĩa là Đêm Th y Tinh. Còn g i là Đêm Kí ng B , là cu c hành quy t c a ch đ Qu c xã ch ng ng i Do thái t i Đ c và Áo x y ra vào đêm 9 r ng ngày 10 tháng 11 năm 1938. Cu c t n công ph i h p c a Đoàn Thanh niên Hitler, c quan m t v Gestapo và đ i b o v bán quân s SS này đã gây ra cho 91 ng i Do thái b gi t, t 25 ngàn đ n 30 ngàn ng i b b t vào các tr i t p trung, 267 nguy n đ ng b phá h y, hàng ngàn nhà c a và t m buôn b hôi c a.